STIKKAN ANDERSSON

Creatorul grupului ABBA:

"CU CÂT EȘTI MAI MARE ARTIST,
CU ATÂT MAI MULT TREBUIE SĂ RĂMÂI
CU PICIOARELE PE PĂMÂNT."

"Muzica bucură foarte mulți oameni pe acest pământ și eu consider că, indiferent de gen, dacă muzica a însemnat ceva pentru ei, creatorii acestei muzici merită să fie remarcați pentru ce au făcut pentru populația acestui Pământ", spune Stikkan Andersson cu ocazia fondării Premiului Polar.
Foto: © The Polar Music.

Silvia Constantinescu: Doresc să prezint cititorilor mei o legendă vie, pe tine, Stikkan Andersson. Doresc să-l prezint pe băiatul sărac, devenit unul din cei mai îndrăgiți compozitori ai timpului nostru. Melodiile tale, ca de exemplu "Ești încă îndrăgostit de mine Klas Göran?" (Är du kär i mej ännu Klas-Göran?), "Nici o nuntă sâmbătă" (Det blir inget bröllop på lördag), sau "Asta nu poate fi explicat" (Det kan dom inte förklara!), sunt atât de iubite și fredonate de suedezi, încât aproape nu se mai cunoaște numele compozitorului, au devenit "bunuri colective". Te rog prezintă tu însuți cititorilor mei lungul drum pe care l-ai parcurs de la băiatul sărac la compozitorul cunoscut și îndrăgit, plin de succes.

Stikkan Andersson: Ha, ha, ha! (râde din toată inima). Da, eu sunt născut în mijlocul Suediei, la Hova, o mică așezare cu circa 800 de locuitori. Eu am fost un copil dotat, cum spuneau profesorii mei, care am crescut fără tată, numai cu mama mea. Am fost foarte sărac. Am fost atât de sărac, că a trebuit să termin școală după clasa a 6-a și să lucrez ca "springpojke", băiat de prăvalie, într-un magazin alimentar. Am continuat însă să iau lecții de compoziție și engleză. La 18 ani am început să compun melodii și texte și să cânt într-o grupă de dans, la ghitară, la sfârșit de săptămână. Un foarte îndrăgit compzitor suedez, Ulf Peder Olrog, m-a sfătuit să continui să studiez. Am citit literatură, poezie foarte multă. I-am trimis una din melodiile și textele mele timpurii. Mi-a răspuns: "Vino înapoi după câțiva ani, atunci am să te ajut să le publici!" Așa am făcut! Am început să studiez la școala de muzică și pentru a deveni învățător la Ingesund din Arvika, în Värmland. Acolo am întâlnit-o pe Gudrun, soția mea. Aveam numai 19 ani!
Am continuat educația, ca profesor și mi-am luat titlul când am împlinit 26 de ani. Asta a fost în 1957. Am continat apoi

să scriu cântece toată viața! Am cântat în parcurile publice ca să strâng bani, căci acum eram căsătorit. Adesea venem direct de la concertele din parc, după ce călătorisem toată noaptea. Și la ora 8 dimineața cântam psalmul de dimineață. Și era o difrență față de cântatul în parcuri...
În 1959 am avut primul mare succes cu ”Klas-Göran”, care a devenit marele "hit".

S.C.: "Är du kär i mej ännu Klas-Göran” este la fel de iubit și astăzi. Deși eu sunt iubitoare de muzică clasică și de operă, mie-mi place muzica ta deosebit de mult, într-un fel o asemăn cu muzica clasică, o cânți indierent dacă ești tâmar sau bătrân. Cum a fost când ai avut succesul cu "Klas-Göran", când ai realizat primul "hit"?

S.A.: Daa! A fost ceva. Mai întâi a dat ceva bani, căci aveam mare nevoie, căci aveam pe atunci o "radhus" (casă înșiruită), un Volvo și 2 copii. Atunci am intrat în contact cu un editor belgian care dorea să deschidă o companie în Scandinavia, care m-a întrebat dacă doresc să-i devin partener.

S.C.: Era în vara anului 1961?

S.A.: Nu, 1960! Și eu i-am răspuns cum era: " Nu știu nimic despre asta! Nu știu ce este o editură muzicală!” Și el mi-a spus: "Nu-i nimic, te învăț eu!" Datorită acestei colaborări, "Klas-Göran” a devenit un "hit" și în Olanda. Astfel am startat compania în 1960. Apoi am început să am contact cu edituri muzicale în S.U.A., Anglia, Franța, Germania. Și atunci soția mea mi-a spus: "Ia șansa acum! Tu ai fost întotdeauna interesat de muzică și aici este inima ta! Și eu sunt alături de tine! Iau riscul unei eșec!" Mi-am dat demisia de la școală. Era o aventură, căci de la a avea un mic, dar sigur, salariu lunar, la a nu avea nimic… și independent… să câștig banii

necesari… Atunci aveam 2 copii, soție și casă... Asta mă neliniștea. Primii ani, 1961, 1962, a fost greu. Ia timp să intri în drepturi - să ai ”royalty” pentru ce ai vândut, dacă tu ești editor, etc. Pot să spun deschis că primii 5 ani au fost dificili și s-au simțit!

S.C.: Deci în primii ani a fost o combinație între creație muzicală și afaceri, care nu au mers prea grozav...

S.A.: Într-adevăr! Dar aș putea spune și că am avut o seamă de succese ca textier și editor muzical, care au făcut ca în 1965, îmi amintesc perfect, parcă era ieri, au fost importante. Și am început să avem venituri care să ne ajute să trăim și au ajutat ca să-mi dezvolt editura mea muzicală, care se chema și se cheamă Sweden Music...

S.C.: Care a devenit una din cele mai mari din lume...

S.A.: Da! Noi am devenit cea mai mare editură muzicală a Nordului. Am făcut și o groază de contacte în toată lumea. La începutul anului 1963 l-am întâlnit și pe Björn Ulvaeus. Atunci am fondat și compania de discuri pe care am botezat-o "Polar". Björn făcea parte pe atunci dintr-un grup pe care eu l-am botezat ”Hootenanny Singers”.

S.C.: Ce înseamnă aceasta?

S.A.: "Hootenanny Singers" este o denumire americană pentru un gen de muzică populară. Și grupul acesta a deveit mare prin anii ’60. Atunci s-a întâlnit și Björn cu Benny Andersson, care era membru într-un alt grup pop, care se numea "Hep Stars". Și au început să scrie împreună. Eu eram acela care scriam și textele pentru radio și TV. Björn și Benny scot în 1969 primul disc. Și tot acum le întlnesc și pe "fetele noastre", Frida și Agnetha. Și acum am început să colaborăm toți 5.

N-a fost niciodată vorba să devină vreo ABBA... Ele îi ajutau pe Björn și Benny, în fundal... Și, cu fiecare înregistrare, au devenit din ce în ce mai importante, pentru că aveau voci frumoase și se potriveau împreună.
Și așa s-a făcut, cândva prin 1972, cred...

S.C.: În 1972 s-a fondat ABBA, nu?

Casa din Hova în care s-a născut Stikkan Andersson,
unul din cei mai populari compozitori suedezi.
Foto: Silvia Constantinescu / © CR.

S.A.: Da, dar atunci nu o numeam ABBA. La început se numea "Björn & Benny"'. Într-o zi, la o înregistrare din studio, de unde se auzea numai vocea "fetelor", atunci eu le-am zis: "Nu poate ca formația să se cheme numai 'Björn & Benny', când se aude clar și vocea a două fete!" Și au fost și ei de acord. Așa a devenit, prima dată, "Björn & Benny & Anni-Frid & Agnetha". Nu vroiam să spun tot timpul "Björn & Benny & Anni-Frid & Agnetha" și am prescurtat, numindu-i simplu ABBA, ceea ce înseamnă inițialele numelor lor.
Și asta era nostim în Suedia, căci exista și o marcă de pește suedez la borcan numită Abba.
În 1973 nu am câștigat la Euroviziune, am fost, cred, pe locul al 3-lea, dar a fost melodia mea "Ring, ring!", care a devenit orișicum foarte populară. Și LP-ul, care s-a numit tot "Ring, ring!" și în limba engleză, s-a aflat pe primul loc.

S.C.: Eu însămi am cântat, prin anii '70, "Ring, Ring!" la București. Era atât de popular! A ajuns și în România!

S.A.: Chiar dacă nu a luat premiu la Euroviziune, a fost primul în Nord, în Olanda și în Germania. Anul următor am fost din nou în concursul de șlagăre suedez, atunci cu "Waterloo".
Atunci am câstigat și am plecat la Brighton, în Anglia, unde a avut loc finala. Și am câștigat!

S.C.: Cum te-ai simțit?

S.A.: A fost fantastic! Și când te gândești că nu am fost total nepronosticați, căci știi că și la Euroviziune se fac pronosticuri! Eu am pariat 200 pund că noi vom câștiga, și șansa era 1/20. Așa că am câștigat 400 pund. A fost fantastic!

S.C.:Voi aveați deja succese, dar acest concurs v-a deschis și mai mari posibilități, nu?

S.A.: Nu aș putea spune că a fost determinant, pentru că am fi devenit populari oricum, dar a grăbit aceasta. În Anglia era invers: câștigi la Euroviziune, ești suspect. Așa este! Desigur că Euroviziunea a grabit. "Waterloo" a trecut pe liste pe locul 1 în USA și Australia, care nu au de-a face cu Euroviziunea. Eu consider ca a fost melodia potrivită. La Euroviziune a fost melodia noastră "Waterloo" și cealaltă, italiană, cum îi zice, "Piove". Astea au fost!

S.C.: Te rog să povestești mai mult despre colaborarea ta cu cei 4, pe care i-ai botezat ABBA.

Stikkan Andersson, având în spate de la stânga pe Benny Andersson, Agneta Fältskog, Anni-Frid Lyngstad și Björn Ulvaeus.
Foto: © The Polar Music.

S.A.: Cum făceam? Stăteam pe insula noastră, în arhipelagul Stockholmului, unde aveam casă toți 3, și acolo Björn, care

cânta la pian și Beny la chitară, scriau niște melodii, care erau mai mult niște "bătăi ritmate cu piciorul", și apoi veneau la mine. Atunci eu trebuia să găsesc un text care să se potrivească cu ritmul, iar titlul să fie ușor de ținut minte. Să se potrivească cu melodia! Adesea interveneam și le spuneam: "Aici și aici trebie să schimbi melodia, ca să sune bine!" Eu scriam textul și atunci trebuiau ei să se exprime. Era, de fapt, o muncă de echipă. Numai când toți 3 eram de acord și cu textul și cu melodia, intram în studio. Dacă te uiți la titluri ABBA, constați că erau titluri ușor de amintit, ia ca exemplu "Ring, Ring!", "Waterloo", "Fernando", "Dancing Queen", "Knowing me", "Mamma mia", etc.
Îmi amintesc că aveam probleme să-mi amintesc textul și titlul melodiei "Fernando", melodie pe care eu, de altfel, o iubesc foarte mult. Trei săptămâni mi-au trebuit pentru asta! Cum îți spuneam, a fost "teamwork"!

S.C.: Munca ta nu consta numai din a scrie texte, ci tu ai fost "în toată melodia"; tu ai fost atât cu textul, cât și cu melodia, compozitor, dar și textier, nu?

S.A.: Da, eu am fost în întreg "procesul"! Eu aveam și o întreprindere cu angajați și trebuia să am grije și de întreprindere - o făceam prin telefon în perioadele când stăteam și compuneam; știam că la birou stateau clae peste grămadă scrisori și discuri din întreaga lume... Au fost perioade cu multă activitate și de birou și de creație, dar până la urmă, când totul ieșea bine, ne simțeam ca după o naștere! Ce timpuri au fost!

SC.: Într-un anumit fel, ABBA a cucerit toată lumea. Elvis Presley, sau Beatles, au mai avut un astfel de succes. Cum era atunci când ați ajuns la un așa succes, dar să aveți și

bani mulți? Ați avut și o dragoste deosebită din partea ascultătorilor...

S.A.: A fost grozav când am apărut pe piața engleză, unde erau grupe pop asemănătoare. Succesul din Australia însă, unde mai multe melodii ABBA, mai precis 4, au fost pe primul loc, a depășit așteptările! Cele două "fete frumoase" și cei doi "băieți frumoși", despre care nu s-a crezut că ei înșiși cântă, sau că sunt reali, de aceea din când în când, la concerte veneau oameni din public să constate că sunt reali, că ei cântă, au făcut un succes enorm! Am făcut în '78 și turneul în toată țara. În vară eram la Sydney, pe un balcon cu primarul Sydney-ului și 40.000 de oameni fluturau mâinile și aplaudau... A fost fantastic!

S.C.: Ați avut, și măcar pentru un minut, sentimentul că sunteți "supraoameni"?

S.A.: Nu, nu, absolut niciodată! La începutul anilor ’60 le-am spus lui Björn și Benny și apoi "fetelor": "Rămâneți pe pământ, indiferent ce se va întâmpla!" Și așa au rămas.
A fost foarte ușor și plăcut să colaborez cu ei! Și n-am făcut niciodată vreun turneu fără ca toți să fim de acord. Și de aceea a mers așa de bine. După Australia a urmat Japonia, care era tot o mare piață, dar aici la început ni s-a spus: "Știm că sunteți mari în Australia și Europa, dar nu vă potriviți pentru piața japoneză!"Am organizat, nu un turneu, ci o "promoție" în Japonia la TV, radio și în ziare, totul în câteva zile. Am realizat un "ABBA special" la TV. N-a trecut o lună de zile de la acest eveniment și am ajuns pe locul 1 pe listele japoneze. Așa că "promoția" a ajutat!
Dar avean încă o mică prolemă, cum o numeam noi: America Latină, pentru că era vorba de limba spaniolă. Și aici s-a spus la fel: "Știm că sunteți mari in Australia, Europa și Ja-

ponia, dar muzica voastră nu se potrivește cu ritmul latin!" Și le-am spus: "Hai să vedem!" Și am făcut o înregistrare pe un LP pe care am lansat-o pe piața latino-americană, peste tot. Nici aici n-a durat mai mult de o lună și am ajuns pe primul loc pe listele lor.
A trebuit să avem tot timpul o anumită strategie. Asta a fost foarte important.

S.C.: Eu cred că nu ar fi ajutat foarte mult, dacă compozițiile voastre nu ar fi fost deosebit de armonioase, textele plăcute și, nu mai puțin, morale. Textele voastre sunt deosebit de plăcute și se potrivesc unei structuri psihice comune de la America de Sud, la Japonia, la Suedia și România... Și poate ceva care vine de la educația suedeză – "Să nu crezi ca ești cineva!", v-a ținut cu picioarele pe pământ, pe toți ABBA și nu ați devenit ca Beatles...

S.A.: De fapt, artiștii au tendința să-și piardă capul și să creadă că sunt mai mult decât sunt. Eu am spus întotdeauna: "Cu cât ești mai mare artist, cu atât mai mult trebuie să rămâi cu picioarele pe pământ!" Numai artiștii proști cred că sunt cineva! Eu consider că toată branșa din industria de discuri a considerat că noi am fost fantastici pentru că am respectat ce am promis... am venit la timp, am răspuns întrebărilor lor. Nu am fost "fini". Am primit un premiu de la Billboard Magazine's Trendsetter, o publicație americană de muzică, pentru ce am realizat eu din ABBA. Eu am fost al doilea european care am primit acest premiu, după Brian Epstein, care a fost managerul formației Beatles. Și sunt deosebit de mândru de acest premiu.

S.C.: Cu câțiva ani în urma ai instituit Polar Music Prize. Ce înseamnă acet premiu și cine sunt cei care vor putea să-l primească? Cine l-a primit deja?

S.A.: Totul despre Polar Music Prize poți să afli din acest material.

S.C.: Mulțumesc pentru aceata! (Stikkan mi-a umplut brațul cu o grămadă de pliante despre Polar Music Prize.)

S.A.: Polar Music Prize l-am gândt ca să devină un nou Premiu Nobel, dar pentru muzică. Căci muzica bucură sfletul oamenilor peste tot în lume. Eu am considerat că toți cei care au creat ceva deosebit, care au însemnat ceva în muzică, indiferent de gen muzical - muzică pop, jazz, sau ceea ce se numește muzică clasică - toți acei creatori care au însemnat ceva pentru populația acestui Pământ, să poată să devină premiați ai Premiului Polar. Va lua timp să devină cunoscut și apreciat internațional, sunt conștient de asta, dar cu ajutorul presei, radioului și TV-ului, va deveni din ce în ce mai cunoscut și mai important. Și anul viitor, la 8 mai, Regele va înmâna, la Stockholm, Premiul Polar.

S.C.: Aș dori să revin asupra a 3 întrebări. În spatele fiecărui bărbat cunoscut, se ascunde o femeie! Tu ai povestit de la început despre soția ta, care a fost alături de tine de la început: ați studiat împreună, ați împărțit grijile și lipsurile, ați crescut doi copii...

S.A.: Trei.

S.C.: De aceea te rog să vorbești despre soția ta, care a fost și este lângă tine. Nu mulți oameni ar fi făcut, cum a făcut soția ta: "Ia șansa acum! Tu ai fost întotdeauna interesat de muzică și aici este inima ta! Și eu sunt alături de tine! Iau riscul unei eșec!" Este nemaipomenit! Vorbește, te rog, mai mult despre ea și rolul ei în viața ta! Despre familia ta…

S.A.: Soția mea a însemnat foarte mult pentru ABBA, căci ea a lucrat în compania noastră. Ea a avut grije de partea

economică. Inițial ea a avut pregatire de profesoară de țesătorie, așa că partea economică, să facă contabilitate, să se ocupe cu cecuri și bani, nu a fost ușoară, chiar dacă la început n-au fost foarte mulți bani! Dar, odată cu succesul, au venit și banii și a trebuit să angajem oameni pentru asta. Dar ochiul ei a fost mereu cu noi. Ea a fost considerată nu munai mama familiei, ci și mama întregii companii ABBA, care cu timpul a ajuns la aproximativ 20 de persoane. Toate problemele, de la cele mai mărunte până la divorțuri, mergeau la Gudrun pentru consolare!
Fiica noastră, Marie, este căsătorită cu un cunoscut compozitor, Tomas Ledin. Ea lucrează pentru compania de discuri, unde colaborează unii din cei mai cunoscuți artiști din Suedia. Am și doi băieți; cel mai în vârstă, Lars, este tot în branșa de muzică pop; cel de-al doilea, Anders, are 29 de ani și are o companie în acest domeniu, dar cântă și la chitară. Așa că toți au moștenit dregostea pentru muzică de la tatăl lor.

S.C.: ABBA s-a împrăștiat. Mulți au considerat că a fost bine, căci 10 ani pentru un grup a fost prea mult. Cum vezi această despărțire?

S.A.: Daaa! Noi am fost împreună mai mult de 10 ani și atât eu, cât și Björn și Benny, am dorit să facem ceva nou. Björn și Benny doreau să scrie un muzical; în plus s-au despărțit de "fete", ceea ce a făcut să se depărteze și mai mult unul de altul. Björn și Benny doreau să facă și altceva. Am considerat că anii petrecuți împreună au fost cei mai grozavi și cel mai bun lucru care se putea întâmpla. Așa că eu am considerat că era momentul cel mai potrivit când ne-am despărțit.

S.C.: Muzica a fost marele tău talent și marele hobby și aceasta te-a făcut o legendă. Am citit despre tine că ești și un cunoscut artist plastic și ai scris și literatură beletristică.

S.A.: Eu consider că literatura, arta plastică și muzica sunt, de fapt, ramuri ale aceluiași pom; mie îmi place muzică bună, literatură bună și artă plastică bună. Acestea ne îmbogățesc cultura. Înveți să faci diferența cu timpul între ce este bun și prost.

S.C.: Ai anumiți artiști favoriți?

S.A.: Am foarte mulți artiști plastici care-mi plac și Munch este unul dintre ei. Îmi place, desigur, Picasso, dar nu și soției mele! Ea-l consideră pe Picasso misogin.

S.C.: Tu ești foarte tânăr. Ai 64 de ani, dacă nu mă înșel. Scrii în continuare muzică? Ce faci de fapt acum?

S.A.: Nu nu mai scriu. Nu fac nimic! Ascult muzică, orice fel de muzică.
Și atât, eu cât și soția mea, suntem amuzați de a dezlega cuvinte încrucișate!

S.C.: După o viață atât de intensivă cum ai dus tu, poate că este nevoie de odihnă...

S.A.: Desigur! Și în toți anii de activitate am călătorit în toată lumea... Acum aproape că nu mai doresc să călătoresc nici la insula noastră... sunt obosit de călătorii! Am călătorit prea mult!

S.C.: O persoană artistică cum ești tu, compozitor, care iubești literatura, artele plastice, te-ai gândi să intri în politică? Ce părere ai despre politică?

S.A.: Eh! Eu citesc ziarele și am idei clare, dar nu doresc să intru în politică, să particip activ. Votez, evidnt, după convingerile mele politice!

S.C.: Ești mândru că ești suedez?

S.A.: Da!

S.C.: Eu sunt româncă și cititorii mei vor fi foarte bucuroși să afle ce știi despre România.

S.A.: Daaaaaaaa! Ce știu eu despre România? București și petrol. Este o țară agrară. Și aveți turism la Marea Neagră și călătorii charter.

S.C.: Destul de bine! Există mulți compozitori, printre ei unul Gerorge Enescu, există Gheorghe Zamfir, există un mare interpret al lui Chopin - Dinu Lipatti... Și mulți alții. Îți promit că-ți voi trimite puțină muzică românească.
Îți sunt foarte recunoscătoare pentru această interesantă discuție și că am venit aici, să te întâlnesc. ✧

Acest interviu l-am realizat în 1996 și l-am publicat inițial în CURIERUL ROMÂNESC, aprilie - iunie 2008.